

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félfévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ár 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Feladvány szerkesztő:

Hos József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Hol nyaral?

(+) Ezt kérdezik tőlünk is, mástól is. Akiről csak lelátszik, hogy mosakodni szeret s tiszta gallért visel. Röpköd ez a kérdés, mint a nyári szellő s vele csapong a vegyes értékű bon mot-knak száz meg száz pillangója. Kérdés gyanánt s mégis pozitívumként hangzik. Eleve kizárja a tagadó választ. Hol nyaral? ... Vagyis: bizonyos, hogy nyaralunk, csak arra kíváncsi a kérdező, hogy hol?

A kérdés, melyet hóolvadástartól kezdve nap-nap után hozzánk intéznek, sőt min magunk is intézünk önmagunkhoz — a fürdőzés divatjának eredője. Ez a divat ma már a társadalom intelligensebb, igényesebb osztályaiban közzükségletté erőszködsodott. De ebben a közzükségletben, valljuk meg, ma is inkább a divat hatalma, mintsem a jó egészség kívánalma fejeződik ki. Azé a divaté, mely urijellegű, urivonású, az előkelőség kritériumává emelte a fürdözést. Amely szinte társadalmi kényszer gyanánt parancsolja, hogy Péter-Pálkor csomagoljunk s fürdőbe menjünk. Szükséges-e, van-e hozzá módunk, az mellékes.

A fürdőzésnek divat-jellegé e nyári szórakozásnak legszebb vonásait torzította el. Valamikor kedves kirándulásszámba ment

s tele volt kellemel, poézissel. Vele járt a természet csodáta, a falu egyszerű világiának szeretete. Vele járt a kultúrának terjedése a romlattan nép erkölcsének, hagyományainak, szokásainak pusztulása nélkül. Igaz, hogy ma több a lelkileg s testileg fáradt ember, akik szomjuhozak a tiszta levegőt, idegedző hullámokat s így már ez a rászorultság is megnövelte a fürdőbe járók számát, amik ezek mellé százan, meg százan csatlakoztak, akiket nem a természetben való gyönyörködés, hanem az az egyedüli való ok unszolt, hogy csak nyaraljanak. Hogy elmondhassák: itt, vagy ott nyaraltunk. Ezek a pasasok tették a nyaralást divattá, a módos s kevésbé módos urij osztály társadalmi kényszerítésévé, sok-sok családnak kölcscévé. Ez a divatláz mozgatta a nyári nép-vándorlást s a legeldugottabb falu, poros, fáttan utca, lombtalan udvar, földes szoba is kielégítette az igényeket, — ha többre nem tellett, — csak nyaralás legyen.

Nem tagadjuk, hogy ez a sokadalom fejlesztőleg hatott anyagi erő hordozott szíjjel. Falvak szelűtek, művelődtek — sajnos, néha a népek kölcscsége kárára. Új villatelepek alakultak s az igények könnyebben elhelyezkedhettek. A szép Balatonnak sze-

retete általánosult s a Balatonkultusz fejlesztése hazafiúi kötelesség lett. S ezzel a nagyarányú fejlődéssel szemben mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy a nyaralás mintha veszíteni kezdené divatos, kényszeres jellegét. Mintha az urij és polgári társadalom módosabb tagjai szembeszállni mernének azzal a követelől jelszóval, hogy nyaralni muszáj. Mintha kezdene megtörni az a fel-fogás, hogy nem is urij család, aki nem nyaral s akadnak előkelöl egyének, akik nyiltan s bátran megvallják, hogy nem nyaralnak. Nem nyaralnak, mert nincs nyaralóvillájuk s kényszer miatt — talán adósságcinsalással — nem szerzik meg a hozzávaló módot. Nem nyaralnak, mert puha, kényelmes, édes otthonuk van, melyhez hasonlót semmiféle penziöl, semmiféle idegen nyaralól, vagy parasztház nem nyujthat. Nem nyaralnak, mert itthon nyaralnak, esetleg verandás, árnyas, hús udvarban s a nekik tetsző időben így is felkereshetik a Balaton hűsítöl, edző vizét annyiszor, amennyiszor akarják.

S mi örülünk, hogy a divatos, csak a „pflancért” való nyaralásnak hanyatlóban a napja. A praktikus életfelfogás, hogy úgy mondjuk, a demokratikusabb gondolkodás, az egyéniesség nagyobb ereje nyilatkozik ebben. Am nyaraljon, akinek hozzá való

Hangulatkép.

A világitótorony körül — mely messze minden emberlakt helytöl s egyedül állt ki a tengerből — harcoltak az ellenkező irányból összecsapódó hullámok. Ostromolták a falat s hatalmas loccsanással zuhantak vissza a tenger vizes ágyába. Az összetört hullámok jajába belevegyült a szelek vontatott, keserves sírása. Valóságos bábeli hangzavart okozott az elemek vad harca.

Hajnaliodik ... Messze, ... ott, ahol az égboltozat és a víz csókra ölelkezik, biborvörös fény árad szept a nyugtalan vizekre. Atveszi ezt a szint a síró víz. Folyton erősbödik színében. Végre úgy tűnik fel, mintha megolvadt rubin ömlött volna szét a fodros felszínén. ... A világitótorony tűszeme lehunyja pilláját; mielőtt fáradságtól elnyomottan derengő fényvel körülpillantott. Nincs már szűkség világitásra. Hisz most tűnik fel az egész földet bevilágitó aranykorong fényes udvarával. A tenger vize is leveti magáról biborvörös hajnali pongyoláját. Aranyosabbat, ragyogóbbat adott neki a nap. A víz, mintegy megilletődve a hatalmas ur megjelenésétől, nem viharzik, nem jajdul fel oly keservesen, a vizek és szelek harca enyhül s a világitótorony hatalmas teste már nem szenved oly nagyon a nekicsapódó hullámoktól.

A gyönyörű tengeri reggel éledt fel e percekben és suhanva szállott tova a félvilág tenger-vizeire.

Az ör bemej szegényes szobácskájába, hol egy kedves mosolygású, szépen fejlődöl ifju leány zavartalan, szűz álommal aludta át a szeszélyes hullámok által megzavart éjjelt és a piros hajnalhasadást. Boldog gyönyörűséggel nézi leánykájá-

nak mosolygós arcát, akit még álmában sem kísért a bu; csak a jó, a szép és a kellemes.

A fáradt ember csakhamar nyugalomra hajtja fejét. Aludjál boldog ember! Szódd szines álmadat a tenger fodros hullámainak remek színompáiból! Messze van töléd a tengerpart, messze a romlott világ. El vagy külvörve mindenkitöl és elválaszthatatlanul egyesítve anyos gyermekeddel! ...

Banulok a nap kékes kárpittal bevont útján. Mind magasabba leg. Ott áll már a világitótorony fölött, de előbb még félszemmel bepislantott a kicsike ablakon. Beragyogta a szobát, végigcsókolta az alvókat.

Nemsokára már foglalatosságukban látjuk a tenger gyermekeit. A leánya arcát rózsás pir önti el a pattogó tűz mellett. Készíti az ételt. Az ör pedig előkészül a tenger éjjeli életére. Szótlanul teszik mind ezt. Inkább csak úgy érzik át azt, amit egymásnak mondani akarnának. Így van azután, hogy mikor beszélnek, minden szavuk megdondolt, s megmásíthatatlan leszűrődése lelkük akaratának, szívük érzésének.

A tenger sima tükreben hosszan fürdik a vakító fény sugar. Alig lehet kitekinteni a tengerre. Csend, nyugalom uralkodik a világ összes tája felé. S e nyugalom csendben felhallatszik egy ércs s mégis kellemes férfihang; szétömlik a tenger nap sugarral hajkoskodó vizen, s visszautkózik a torony fáról e gyönyörű dal: „Santa Lucia! ... Repülj ki csónakom!”

De hallja! Mintha a tenger nymfái tűznének a bolyongó Ulixessöl csalfa játékok; felhangzik egy másik hang a torony ablakából. Csengve, édeskedves zengésöl száll, száll alá a végtelen vizekre, a repülöl csónak felé. Összelelkezik e két hang és cseng-zong a „Santa Lucia!”

Mily kellemes varázs! Mily gyönyörűséges

tengeri idill! Végtelen tenger, enyhe hullámok, ragyogó nap, pajkosan fürdöló sugar, azurkék égböl, tovaszálló, foszladozó kis felhöl, eröl személyesítöl hatalmas torony, gyengéd szivek találkozás. ... s e dal, ... e csodás varázsu lélekrengés: „Santa Lucia! ... Repülj ki csónakom!”

A csónak kiköt. A napbarnított fiatal ember boldogan siet fel a megerősített hágszón. Szive reszket örömben. Hisz oly ritkán találkozhattak! Kevésszer fordul elő ily kedvöló alkalom, mint most. Csodálatosak itt a hullámok! Alig mulik el nap anélkül, hogy harcba ne kelnének. Akkor pedig a torony megközelítése egyszerűen lehetetlenség. A világitótorony laköl is csak két hetenként látják a szárazföldet, amikor is minden szűkségeset beszereznek.

Az ifjut már várják. Boldogság ül a három tengerlaköl arcán. Ismét együtt van a kis család. Boldogan beszélgetnek. Hogy miröl? Igen halkan beszélnek. Csak suttognak. Nem akarják elárulni a szeleknek ... Ne vigyék el híröl a világ minden tája felé, hogy itt három meglegedett lélek örül egymásnak.

Rövid ideig tart a boldog viszontlátás. Az ifjut hívja a kötelesség.

A nap közeledik a láthatár aljához. Az ifju bucsuzik, hogy a teljes bealkonyulás előtt céljához érhesen.

A nap beletemetkezik a hús hullámsírba. Kigyullad a világitótorony. Egy arra haladó hajöl szírenája fájdalommal hangon sípol, mintha csak bucsut mondana egy eltúnó napnak.

Mindenhol vak sötétség uralkodik a messze vizeken, csak a világitótorony körül terül szét a vize világsóság, amelyben a később nagynehézen előbukkanó hold mosolygva nézi ráncos, nevetésre készöl arcát.

Mözner Ferenc.

nevelési mód, mint a szó szoros értelmében vett javítónevelés.

Lássuk tehát röviden, hogy mi az egyik és mi a másik.

Javítónevelő intézetbe kerül az a fiatalok (sőt bizonyos körülmények között a gyermek [12 éven alul] is), aki a romlás veszélyének ki van téve, züllesnek indult, vagy az értelme és erkölcsi fejlődése érdekében más okból szükséges. A javítónevelés célja, hogy ezekből az erkölcsi lejtőre jutott ifjakból becsületes, hazafias, munkás embereket neveljen. Eszközei a lelki élet átalakítása, az akarat nevelése és a munka.

A javítóba beutalt növendékek egyidejűleg megérkeznek mindazok az adatok, amelyek öre vonatkoznak és ezek nemcsak a családi és anyagi, hanem és legfőképpen, az erkölcsi motívumokat is magukban foglalják.

A belépőt növendék az intézeti igazgató elé kerül, aki kioktatja, hogy jó viselet és megjavulás esetén hamarabb elhagyhatja az intézetet, ha pedig nem mutat javulást, akkor 21. életéve betöltéséig marad az intézetben.

Ezután kiállítják a törzslapját és az intézeti orvos alaposan megvizsgálja őt, hogy nincs-e valami szervi baja, amely esetleg egyik vagy másik foglalkozástól őt elzárna.

Ha befogadják, akkor a növendék a kísérleti vagy megfigyelő családba kerül, ahol a család vezetője — lehetőleg mindig a legképzettebb és legtapasztaltabb pedagógus — őt állandóan és rendszeresen, de nem bántó módon, megfigyeli és megalkotja az illető növendék jellemrajzát és életrajzát. Egy-egy csoport gyermeket és a hozzájuk beosztott tanítót együtt családnak azért nevezik, mert a gyermekek között a tanító olyan szerepet játszik, mint a családban a családó és ennek pregnant kifejezéséül a tanítót hivatalosan családlónak hívják. A növendék — a tanítás és munkáltatás idejét kivéve — egész életét a családban tölti.

A nevelés mindig egyéni, vagyis hosszas tanulmányozás után minden növendékre olyan módon akarnak hatni, amely az illető egyéniségét tekintve, a legcélravezetőbbnek mutatkozik.

A kísérleti családokból alakulnak a rendes családok. Az egyforma jellemű, egyféle erkölcsi gyermekek egy családba kerülnek, hogy a nevelés ezzel is hatékonyabb legyen.

A javítónevelés eszközei a vallás-, iskolai tanítás, munkaoktatás, renhez szoktatás és jutalmazás vagy fenyíték.

A vallás-erkölcsi oktatás a legfőbb javítóeszköz. A vallásos szemle a lehető legnagyobb gondot fordítják. Minden felekezeti elít a maga lelkészé oktatja, de e mellett azt is tanítják, hogy a mas vallásuakkal szemben türelmesnek kell lenni, mert az Isten mindig egy, akármilyen módon imádja is Őt az ember. Érdekes a felekezeti békének az intézetekben meghonosított szimbóluma, t. i. a katolikusok, protestánsok és izraeliták istentiszteletre szánt helyei (kápolna, templom, imaház) egy földel alatt egy épületben vannak.

Az iskolai tanítás az írás, olvasás, számolás és az arra törekszik, hogy mindazt beleoltsa a növendékbe, amire egy értelmes gazdának, iparosnak vagy munkásnak szüksége van. Ismertetik velük az egészségben több elemét is, úgy, hogy e téren jobb tanításban részesülnek, mind a közönséges iskolás diákok, akiknek csak a gimnázium felső osztályaiban tanítják az egészségtant. Tanítanak közigazgatási fogalmakat, földrajzot, zenét, történelmet. Hozzáértőökkel levelezhetnek.

A munkaoktatás a munka megkedveltetésére és arra törekszik, hogy a létfenntartáshoz szükséges előképzettséget nyújtson.

A kert munkára fordítják a legfőbb gondot. Ez ugyanis kitűnően alkalmas az energia nevelésére. Iparra csak azokat tanítják, akik már előbb is valamely iparban tanoncok voltak és remélhető, hogy az intézet elhagyása után is iparosok lesznek. A növendékek azonban csak testi erejükhez mért arányban, de sohasem az elfáradásig dolgoznak, hogy a munkától a kedvük el ne menjen és mindig adnak elég időt nekik a játékra is. A játék nemcsak üdítőleg hat, hanem kitűnő Röntgen-sugár is, mert játék közben a növendékek igazi énjé nyilatkozik meg a gondos családó előtt. Az egyes munkanemeket megfelelő szakemberek tanítják.

A rend- és tisztaságra nevelés szigorúan van alkalmazva. Megértetik a növendékek, hogy ezek nemcsak az egészségre, hanem a becsületességre is hatnak.

A jó növendék alkalmazásában részesül. Jutalmak: megdicséret, figyelemmel való megbízás a családban, egyes megismerés teljesítése az intézetben, sőt azonos kiállítás, szabadság a szülők meglátogatására; kiutalásban való részvétel, hasznos könyvek ajándékozása, a munkajutalomdíj felvétele.

A fenyítékek ez: megintés négyzetek, rosszallás a családtani előtt, elkülönített étkezés, társas játékból kizárás, nyert kedvezmények elvonása, egyes éledelek elvonása, teljes kiküldetés. A testi fenyíték alkalmazása tilos.

A növendékek elnevezése nem hízaláló-kura, mert csak olyan, amint egy szorgalmas munkás ember magának megnevezhet. Hetenkint háromszor van főt hus és évenként hetszer sült hus.

Egyenruhában járnak; ruhájukat maguk szövik, varrják és a cipőket is maguk csinálják.

A javítónevelés 21 éven túl nem terjedhet. Ezen a határon belül a megjavulásig tart, de egy évig feltétlenül kell tartania.

A megjavult növendéket az igazgató helyezi el valamely megbízható munkaadónál, vagy ha a szülők megbízhatók azok gondjaiba adja.

Ez a kihelyezés csak kísérleti, mert ha a növendék 2 évig nem mutatja a megjavulást, akkor visszazárlítható. A két évi próbaidő eltelével teljesen szabad lesz.

Statisztikai adatok szerint a javulási eredmény 70—85% ; növel nagyobb, mert azok 100—300 korona kifizetésű segélyt is kapnak, könnyen férjhezmennek és ezután már elfoglalja őket saját családjuk.

A fiatalokra alkalmazott büntetésrendszer jellemző másokban is: magánelzárás, osztályozás, iskolai, vallás-erkölcsi munkaoktatás és osztályrendszer. Fogházbüntetést az ellen a fiatalok ellen alkalmaz a bíróság nagyobbok rosszakaratot, mélyebb romlottságot árul el. Durva, fekézhetetlen, kegyetlen. Aknél tehát a szigorra feltétlenül szükség van.

A büntetés elejét és végén a fiatalok magánelzárásban van (legházb) 15 napig. Közös elzárásban nappal együtt vannak, éjjelre azonban külön-külön vannak elzárva. Nappal vallás-erkölcsi és iskolai tanításban, munkaoktatásban részesülnek.

Az osztályozás abban áll, hogy külön választják a gyengeelműeket, fekézhetleneket és alkoholistákat. A többi három csoportba osztályoztatnak: büntetlen előéletűek, visszaesők és szokásos bűnösök. A büntetlen előéletűek ismét két alcsoportra osztanak, a szerint, amint cselekményük aljas vagy nem aljas indokokból követett el. A büntetés kezdetén alkalmazott magánelzárás azt a célt szolgálja, hogy a javítónevelésnél a kísérleti családbautalás, t. i. a növendék kiismerését, hogy osztályozható legyen. A végén a magánelzárás arra van szánva, hogy az illető ifju magabizáljon és jövő magaviseletét meggondolja.

A vallás-erkölcsi, iskolai és magánoktatás az illető előképzettségek van mérve.

Nagy nevelő hátsa van annak, hogy a fiatalok foglyok viselkedés és javulásukhoz képest első, második és harmadik osztályba vannak sorolva, aminek jelentősége az életvezetésben, munkaidőben, munkajutalomban, a szabadévegen időzésben, levelezésben, látogatásfogadásban, játékokban és a saját ruhaviseletében domborodik ki.

Ezekben igazolt van az az elv, hogy a fiatalokra fogházbüntetése lényegében nem egyéb, mint szigorubb szabályokhoz kötött javítónevelés. Tehát nem megtorlás, nem elrettentés, hanem — még akkor is, amikor az állami beavatkozás szigor alakjában nyilvánul meg — a javítás, a nevelés, a jövőnek való megintés.

Ahhoz azonban, hogy a fiatalok birája el tudja határozni, hogy a fiatalokorval szemben milyen intézkedést alkalmazzon, szüksége van a társadalom támogatására abban a tekintetben, hogy a felkért pártfogók az illető fiatalok környezetét illetőleg az adatokat összegyűjtsek és a bírónak beküldjék. Az esetek legnagyobb részében ugyanis a környezet adatai helyesebbek; mint az, hogy az a cselekmény, ami a fiatalokorv elkövetett, a büntető törvénynek milyen paragrafusába ütközik. Maga a büntetőtörvénybe ütköző cselekmény a legtöbb esetben nem más, mint szimpthoma, mint adalék ahhoz, hogy a bíró az eleje került fiatalokorv életviszonyait, elméleti és erkölcsi fejlettsége fokát, vagy ezeknek milyános voltát még jobban megismerje, amint az a környezettanulmány adataiból kitűnik.

A pártfogóról és a környezettanulmányról majd legközelebb. Csádkány Sándor.

Tűzoltószövetségi közgyűlés.

A Veszprémvármegyei Tűzoltó Szövetség évi közgyűlését június hó 28-án tartotta Enyingben, báró Babarcsi Schwartzert Ottó ügyvezető elnök elnöklése alatt. Az elnökséget, valamint a vele együtt érkező illusztris vendégeket, köztük Szász Károly országgyűlési képviselőt és házelnököt az állomáson az enyingi tűzoltótestület díszes csapata, Enying közseg előjárósága és képviselőtestülete fogadta.

Báró Schwartzert elnököt Belák István ügyvéd üdvözölte a közseg nevében. A közgyűlést Enying közseg új és modern közsegházának díszes tanács-termében tartották. A közgyűlésen dr. Mihályfy József ügyvéd üdvözölte Enying közseg nevében úgy az elnökséget, mint a megjelent közgyűlési tagokat és vendégeket. Az elnöki előterjesztések, továbbá Rozmán Károly szövetségi jegyző évi jelentésének, úgy Blázy Imre vármegyei és a járási tűzrendészeti felügyelők jelentéseinek tudomásul vétele után a közgyűlés jóváhagyta az 1913. évi zárszámadást s megállapítván az 1912. évi költségvetést, utasította az elnökséget, hogy a költségvetésben mutatkozó 1620 korona hiány fedezésére a vm. közönségétől a tűzrendészeti alapról segélyt kérjen.

Kimondta a közgyűlés, hogy M. O. T. Szövetségnek f. évi augusztus 14—17. napjain Nyiregyháza tartandó nagygyűlésére a saját kebeléből báró Schwartzert Ottó ügyvezető elnököt, Blázy Imre vm. tűzrend. felügyelőt és Rozmán Károly szövetségi jegyzőt küldi ki. Az üresedésben levő járási tűzrendészeti felügyelői állásokra nézve pedig megbizja az elnökséget, hogy a veszprémi keleti járásba Kránicz József, a veszprémi felső járásba Józsa Ernő veszprémi tanító, az enyingi járásba Fauszik Jenő kinevezetése iránt a vármegye alispánjánál a szükséges lépéseket tegye meg. Ezután következett a tisztújítás, melynek eredménye a következő: Elnök: báró Babarczy Schwartzert Ottó. Alelnök: Jákóy Géza. Főjegyző: dr. Réthi Ede. Jegyzők: dr. Fritse József és Rozmán Károly. Pénztáros: Grassl Ödön. Számvizsgálók: Dukovics István és Szemethy Gyula.

Választmányi tagok: dr. Antal Géza, Belák Lajos, dr. Benkó Károly, Huszár Gyula, Kerényi Andor, Kányay József, Knopp Árpád, dr. Komjáthy László, Laczkó Dezső, dr. Magyar Károly, dr. Mihályfy József, dr. Szász Károly, dr. Szabady Géza, Szabó Ferenc, dr. Tóth Béla, Viz Ferenc.

A közgyűlés után a nagyvendéglőben társasébed, délután pedig az enyingi tűzoltók által bemutatott és kitűnően sikerült gyakorlat és jelképes tűztámadás volt. A táncmulat*napja este a ligetben népiünnepélyel és tüntetéssel fejeződött be.

Huszonötves találkozó. A veszprémi főgimnázium volt növendékei közül azok, kik huszonöt esztendővel ezelőtt tettek itt érettségi vizsgálatot, találkozóra jöttek össze július 7-én Veszprémben. Megjelentek dr. Benkó Károly ügyvéd (Veszprém), Cséby János plébános (Kövágóors), Gorai Dezső póstatitkár (Pécs), Hesz Mátyás plébános (Ozlop), Kletzár Miksa árvászeki elnök (Veszprém), Kéry Elek plébános (Attala), dr. Lengyel Viktor körorvos (Lengyel), Rédey Endre gyógyszerész (Verpelét), Polonyi György tanító (Veszprém), Suránszky János százados (Budapest), Tasnády Ferenc máv. ellenőr (Debrecen). Távollmaradásukat kimentették: Bodor József jbró, Rácz Izidor postatanácsos, Suly Antal borászati felügyelő és Sándli Ferenc plébános. Reggel háláadó isteni tiszteletre jöttek össze a kegyesrendiek templomában. Szent mise után Laczkó Dezső főgimn. igazgató előtt Kéry Elek plébános fejezte ki a volt tanítványok ószinte háláját s tiszteletét az intézet és tanári kara iránt. Majd kivonultak az alsóvárosi temetőbe, hogy kegyefetes részvétük s hálás megemlékezésük jeléül megkoszorúzzák nagyérdemű, kedves tanárak, Bolgár Mihály sírját. Dr. Benkó Károly szép beszédéből feljegyeztük az alábbi részleteket:

„Órok természet romboló erőt, pusztító hatalmai állítják meg egy pillanatra! Szüneteljen romboló munkátok egy másodpercig, hogy Bolgár Mihály emlékének áldozhassunk és élete nagyságát visszaidézhessük kegyeltes emlékkünkbe! Aki 19 évvel ezelőtt e város s e vármegye hátaíraim tul hallotta a három szóba foglalt gyászshirt: „Bolgár Mihály meghalt”, annak a szíve talán nem vert sebesebben, lelke alig érezte a bánat fájdalomát! De mi, M. T. Ünneplő Közönség! mi városi polgárok, szerelő barátai, hálás tanítványai, kik egy évtizeden át 1885 évtől, 1895 évig tanúi voltunk a sírba szállt ifju tudós tanár munkás életének,

kedve, akarata, módja van. Nyaraljon, aki a maga s családja egészségének javáért szükségesnek tartja. De szűnjék meg az a balga felfogás, hogy aki otthon, mint mondják: a *mozdón* nyaral, az nem is ember. Szűnjék meg az az álszemérem, amely pirulni kényszerít s szegyenbe márt, valahányszor be kell vallanunk, hogy mi bizony sehoh se nyaralunk. Néhány városunkbeli uri ember nyílt, őszinte válasza nyomán keltek ezek a gondolatok. Az egyik nem nyaral, mert a rávalót elviszik a gyerekek. Igaza van. A másik nem nyaral, mert itthon is jó helye van. Pihenhet, Balatonra járhat. Pflancért nem nyaral. Neki is igaza van. Csakhogy ezt néhány évvel előbb talán ők se merték volna mondani. Akkor még parancsolt a divat! Hála Isten, ma már kezd nem parancsolni. S ezek után, mindkét tábornak kellemes, jó nyaralást kívánunk. Azoknak is, akik a Balaton mentén, azoknak is, akik a „mozdón” nyaralnak.

HIVATALOS RÉSZ.

Kápláni dispositiók. Szabó Imre Gelsérol *Kisgörböke*, Bognár János Somlóvásárhelyről *Halmibára*, Fekete Lőrinc Noszlopról *Somlóvásárhelyre*, Németh Arpád Vilmos Kisgörbőről *Noszlopra* kápláni minőségben áthelyeztetek. Az új misések közül: *Gárdai József Gógánfára*, *Ipsics István Gelsére*, *Oross Lajos Vaszárura* küldettek káplánoknak.

Pályázat. A dégi (Veszprém) róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állásra *július 18-ig* pályázat hirdettek. Javadalma: törvény szerint; 2 szoba, konyha, kamra, közös mosókonyha, 20 korona kertiletmény. Kötelessége: az iskolások által kijelölt tanteremben mindennapi és ismétlés tanulókat tanítani, a kántoriakban segídezni, a könyvtárt kezelni. Csak ferfitanítók pályázhatnak. A kérvények az iskolások címére küldendők. Az állás *szept. 1-én* elfoglalandó. *Ballegh András*, plebános.

Pályázat. Kántortanítónak egy évi katonai szolgálatra való bevonulása miatt f. évi, október hó 1-től egy évi időtartamra kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése 800 kor., stóliilleték, egy szobas lakás, házikép és esetleg mellékjövődélem. Tanítás nyelve magyar, egyházi ének magyarul. Pályázhatnak végzettségűek és nyugdíjas kántortanítók is. A pályázók kérvényeiket f. é. *július hó 18-ig* küldjék a *lajoskomáromi* plebánia címére.

Pályázat. A *kivadári* (Somogy m.) uradalmi r. k. népiskolához a jövő tanévre, okleveles tanítónő kerestek. Javadalma 600 K, és vizsga után 200 K tiszteletdíj. Két szobás lakás, konyha, kert és tuzifa. Kötelessége: circa 50 tanulókból álló osztályokat minden tantárgyban és az ismételő iskolásokat tanítani, a gyermekeket tempomba vezetni. Előnyben részesül, aki vasárnapi istentisztelet alatt a hívek énekét harmóniumon kísérni tudja. Kellően felszerelt pályázati kérvények a *kivadári* uradalmi számtartóshoz küldendők. Utolsó pósta *Nagyatád*.

Szavazók összeírása. Veszprém várost két szavazókörre osztották. A szavazók összeírását mindkét körben külön bizottság végzi. Az I. szavazókör bizottságának dr. *Horváth Béla* főjegyző, a II. szavazókör bizottságának dr. *Fritse József* ügyvéd az elnöke. A szavazók összeírása tárgyában a két bizottsági elnök a következő hirdetményt bocsátotta ki:

„A m. kir. belügyminiszter ur közzétette s Veszprém vármegye központi választmányának határozata alapján közzhirre tesszük, hogy Veszprém város I. szavazókörében az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéktervezetének összeállítási munkáit folyó évi július hó 10-én délelőtt 9 órakor, a II. szavazókörben pedig ugyanczen a napon d. u. 2 órakor a városház nagytermében kezdi meg az összeíró küldöttség.

Ezt azzal a figyelmeztetéssel hirdetjük ki, hogy az I. bizottság üléseit július hó 10-től kezdődőleg vasár- és ünneppnapok kivételével minden nap délelőtt 9 órától 12 óráig, illetve a II. bizottság délután 2 órától 5 óráig tartja s legkésőbb *augusztus 10-én* befejezi.

Felhívjuk az érdekelteket, hogy választói jo-

guknak igazolása végett, okirataik bemutatása mellett az összeíró küldöttség előtt jelentkezzenek.

Minden munkaadó, aki választói életkorban levő legalább tíz férfialkalmazott rendszeresen foglalkoztat, köteles ezekről olyan jegyzéket bocsátítani az összeíró küldöttség rendelkezésére, amely a választói jog szempontjából figyelembe jövő összes adatokat feltünteti. Egyszersmind köteles az illető alkalmazottak munkakönyvét (igazolványát, cselekményét stb.) szemlélyesen vagy megbízottja útján az összeíró küldöttségnek betekintés végett bemutatni.

Ezt a tervezetet a szavazókörök a vármegye közp. választmánya elé terjesztik. A központi választmány decemberig fölülvizsgálja a tervezetet, amelyet a jóváhagyás után, mint ideiglenes névjegyzéket, függesztenek ki az egyes községekben. Az ideiglenes névjegyzék ellen főlebbesz adható be a közigazgatási bírósághoz, s csupán a főlebbezési bíróság döntése után készíthetik el a harmadik, vagyis most már a végleges választói névjegyzéket.

A központi bizottság gyűlése.

A „Veszprémvármegyei r. kath. tanítóegyesület” központi bizottsága f. évi rendes gyűlést jun. 30-án tartotta Veszprémben. A gyűlést *Rosos István* kanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő s *Végh Győző* zirczi igazgatótanító elnökök. *Végh Győző* az alkalommal szerepelt először az elnöki székből s tartalmas megnyitó beszédben jelezte az ő vezérének alapelveit. Ez irányzat a vallás-erkölcsös nevelés megerősítését tűzi ki némes feladatul, erre buzdította a kath. tanítóságot, egyúttal azonban az egyházi hatóság támogatását is kérte, hogy a kath. tanítóságot jogos kívánalmairól, különösen az egységes tanítói fizetésért folytatott küzdelmében támogatni sziveskedjék.

Majd üdvözölte *Rosos István* kanonok s egyh. elnök urat, kérvén a tanítóság részére jöndulatu segítségét. Egyh. elnök úr nsga megköszönte az üdvözlést s lekötelező szívéllyességgel ígérte meg támogatását.

Az elnöki indítványok s az egyes körökből beküldött indítványok letárgyalása után ismét a Gondviselés-segélyintézet ügye foglalta le az időt. Sajnálatos, hogy a tanítóság egy része tagadhatatlannul jobb anyagi helyzete dacára is közömbös marad ezzel a nemes célú intézménnyel szemben. A már belepott tagok sorában ezreke rug a hátalék, némelyek pedig — elkerülvén a díjlelbeli kötelezést — be sem lépnek a Gondviselés-segélybe. A hátalékokkal szemben a közp. bizottság erőteljesebb módozatot sürget s kimondotta, hogy akik nagyobb hátalékban vannak, azok három, a kisebb tartozásuk pedig ebben az évben fizetési kötelezettségüknek okvetlenül eleget tegyenek. Azoknál pedig, akik nem tagok, hivatkozott a kártársi szolidaritásra s szereltre s arra a testvéri szép gondolatra, hogy a nyugdíjas öreg kártársak s tanító özvegyek megsegítése minden tanítónak lelkiismeretbeli kötelessége. *Szanyi István* titkár ezután be-terjesztette a Gondviselés számadásait s javaslatot s ezeket a közp. bizottság helyeslően tudomásul vette.

Gadi Sándor pénztáros a Veszprémi Kath. Tanítók háza ügyéről tett jelentést. A T. H. vágyona 23 ezer korona. A múlt évi közgyűlés azt határozta, hogy a kamatokat tökésíteni kell mindaddig, míg tekintélyes tőke nem áll a veszprémi egyházmegyei tanítók segítségére. A mostani gyűlésen *Gubicza Lajos* azt indítványozta, hogy a T. Háza alapját a kisebb tőke dacára is hozzák közelebb a gyakorlati célhoz s ezzel a nagyobb népszerűséghez. Vagyis a kamat egyrészt, különösen akkor, ha Veszprémben szegényebb sorsu tanulók részére olcsó diákaszalt állítanak fel, egyes tanítógyerekek segélyezésére kell fordítani. Valójában ezt az ajánlatot még *Kránitz Kálmán* felsz. püspök ur tette az egyesületnek, az akkori kamatot azonban a megosztásra elégségesnek nem tartották. Ma már 1000, előbb-utóbb még több korona támogatódalma lesz az alapnak s ebből már a néhány tanuló segítségére szükséges összeget el lehet szakítani. A segélyt úgy osztanak ki, hogy abban nemcsak a Veszprémben, hanem más városokban tanuló tanítógyerekek is részesedjenek. A közp. bizottság megbízta a T. H. bizottságot, hogy a jövő évi gyűlésre erre vonatkozó kész javaslatot terjeszsen elő.

Nyers Imre a pályamunkák bírálóbizottsága nevében tett jelentést. A központi bizottság tavaly két tételt tűzött ki pályakérdésül. Az első tételre

— „Milyennek kell lennie a jó olvasókönyvnek?” — nem küldtek be díjazható pályamunkát. A második tételre — „A kath. tanítónak szüksége van-e arra, hogy a kath. tanítóegyséletekkel kívül idegen szervezetbe tömörüljön?” — a bírálóbizottság a 100 koronás díjjal *Pflanczer Józán* zalásznótól tanítónó dolgozatát jutalmazta. Új tételre kintűzésével a központi bizottság megbízta az elnökséget s egyúttal azzal is, hogy illetékes helyeken új pályadíjakat keltsenek.

Az indítványok során szóba került a kántortanítók sérelme is. Az új fizetési megújításnál u. is a közoktatásügyi miniszteriumban a kántortanítók tisztán kántori jövedelmét, különösen, ha ez a földjövődélem szétosztásából került ki, visszaállították a tisztán tanítói fizetéshez s ily módon a kántortanító a fizetési megújításról elesett. Sérelme ez nemcsak a tanítónak, hanem az egyháznak is, mert ily módon államosítás esetén, a plebánia-egyházaknak egy fillérük se marad se a tanítói földből, se a párberből, se a földmunkából a tisztán kántori állás javára. A közp. bizottság megkérte *Rosos István* főtanfelügyelő urat, hogy ezt a fontos ügyet terjessze bibornok megváspüspök ur Omenenciára elé s kérjen tőle hathatós védelmet a kántortanítók s a megmenhető kántori jövedelem érdekében.

A pápa—csóti körből érdekes indítványt küldtek be. Tanítói képviselteszt kérték az országos kath. nagygyűlésekre. Az indítvány minden tanítói körből (van az egyházmegyeiben tizenöt tanítókör) két tanító kiküldetését kéri, egyházi költségen. *Gubicza Lajos* az indítványt nagyon fontosnak tartja a kath. iskolavédelem szempontjából, amde kisebb számu képviselteszt is elégségesnek tart. Ha a kath. társadalom a kath. nagygyűléseken iskolai ügyi kérdésekkel, a kath. iskolavédelemmel többlet s nemcsak a szakosztályokban, hanem a pléna-rius gyűléseken is foglalkozik, a világi katolikusság közelebb jut az iskolához s mai közömbösségének elhagyásával erősödik a kath. iskola védelmében, megbecsülésében, alkotakészségben. A kiküldött tanítók ezt a kapcsolatot volnának hivatva előmozdítani s a nagygyűlések tapasztalatait, hatalmas benyomásait, tanúságait a közvetlenség hatásában tovább vinni, haza vinni, szetosztani. A közp. bizottság az indítványt elfogadta s ebben az ügyben megkeresi a kath. Tanügyi Tanácsot is.

A csökölgyörgetegi kör indítványa alapján a közp. bizottság sajnálkozását fejezi ki a somogy-és zalamegyei kir. tanfelügyelőség azon intézkedése miatt, hogy az iskolafelügyelői kinevezésénél e két nagy vármegye elnemes kath. tanítóságát teljesen mellőzte.

Emelkedett mozzanata volt a közp. bizottság gyűlésének az a lelkes együttérzés, amellyel *Végh Győző* indítványára utlakozott a fővárosi tanítók egy részének radikális törekvései, különösen pedig ama határozata ellen, hogy a vallás tanítása kivétessek az iskolai tanítás tárgyai közül. A nagy számban megjelent s a vitákban élénken részt vevő kath. tanítókat ez a lelkes összetartás kísérte el a közgyűlésről.

A javítónevelés és a fiatalok fogházbüntetése.

Motó: Megszólalás örökösök felétek, értelem örökösök megzabadoson a gonoszok utjából (Péld. II. 11. 12.)

A fiatalokurak bírójáról trott cikünkben megemlékeztünk arról, hogy a bíró az eléje került fiatalokurak bűnözöt, illetve az a 12—18 év közötti kiskorut, aki büntető törvénybe ütközöz cselekményt követett el, nem bünteti abban az értelemben, amint azt a büntetőbíró teszi a felnött bűnösse —, hogy tudniillik az állam érdekében ütközöz a bünt és elrettenteni iparkodik a kiszabott büntetéssel —, hanem (és ebben van a fiatalokurak kriminalisztikájának korszakos jelentősége) ment és nevel. Fiatalokurával szemben büntetésről voltaképen akkor sem lehet szó, ha a bíró az illetővel szemben fogházbüntetést szab ki, mert a fiatalokurak fogháza akként van berendezve és szervezve, hogy ez a fogházbüntetés lényegében nem büntetés, hanem csak szigorubb szabályokhoz kötött javítónevelés.

A javítónevelés és a fogház között azonban mégis van valami különbség és ezt a különbséget egy fogalommal definiálva, azt mondhatjuk, hogy a különbség csupán a szigorban van, vagyis, hogy a fiatalokurára kiszabott fogházbüntetés, szigorubb

kik fejlődni és érvényesülni látták istenáldotta szellemi tehetségeit, úgy az iskola tudományos munkájában, mint künn a városi közügyek terén s láttuk, hogy mindezt lázas munkabírassal, hangya-szorgalommal és önzéstelen jóaságos szívvel a főgimnázium és a város kulturális fejlődése javára értékesíteni törekedett. — mi veszprémi polgárok dőbbenve fogadtuk le halálhírről a kimagyarázhatatlan végeztet lesújtó csapását, amelynek egyetlen vigaszja a megnyugvás s a kegyeletet ápoló emlékezés. „Te akartad így nagy Isten, legyen meg a te szent akaratod.” Nem akarjuk zavarni kedves halottunk siri almodat! Jajveszékelésünk ne nyissa fel nehéz sírkövedet. Csak emlékezni akarunk rólad hálás kegyelettel. . . Bolgár Mihálynak siratója volt az egész város. Minden felekezett, minden pártja. Gazdagja és szegénye egyaránt! Mi ma is hálás vagyunk és újra átérzői vagyunk annak a lélekemelő közrészvételnek, mely e helyen, tizenkilenc évvel ezelőtt városunk lakosságának fájdalom szivéből kiáradt. Pedig jó Bolgár Mihálynak nem volt itt se rokona, se családja, se vagyona! Családja és testvérei voltak a jó piaristák, gyermekei a tanuló ifjúság. Melegedő tűzhelye a csendes zárdaépület s kincse a tudomány, melyet bőségesen a jó szívvel osztogatótt szét közöttünk. Osztagolta iskolában éppen úgy, mint kint a közfórumon, vízvezeték-építési tanulmányokban, a városi közvilágítás kérdésében, a Balaton-zsilip építésében, a piarista rendház újépítésében. — Egyetlen vagyona pedig az a közszereplés volt, mellyel ez ősi város minden polgára és gyermeke körülvette. Katholikus pap volt a szó legmagasabb és legnemesebb értelmében. Legfőbb ambíciója volt a gondjaira bízott ifjú magyarság lelki és szellemi művelése. Felkereste e fenséges ideálhoz vezető minden ösvényt a harcnak és munkának. Kapisztrán János ültetett szenvedelmé forrott az ifjú ártatlan per ereiben! Galilei mécsé világított neki az íróasztal mellett eltöltött éjszakákban s miként a kambridgei egyetem hallhatatlan emlékü tudós professzora felelt annak a részvénytársaságnak, mely vállalatához egy milliónyi fizetéssel az ő közreműködését kérte, Bolgár Mihály is azt mondotta a pénzösvény világnak: „Nem érek én reá pénzt és vagyont keresni!” A jó papok, igazi tudósok s jellemzilárd hazafiak önzetlensége és igazságszeretete hatotta át egész lelkületét és szellemvilágát s mindenét az áldozatos hazahiság és emberszeretet oltárán áldozta fel, pazar bőkezűséggel s mégis szegényen, de boldogul! A mi megemlékezésünk és gyászunk nem éri fel a vele szírbazált nagy erkölcsi erőt. Csak nemes életének fenkölt példája maradt itt áldó és örök emlékül a tanuló ifjúságnak és volt tanítványainak, a fiatal nemzedéknek s a mindig élő Veszprémnek! S ez az emlék örök marad, mert nemesen élt, jó ember, jó pap, jó mester és jó hazafi volt. Virrasszon sírja felett időtlen-időkön az élők hálás emlékezete! — Ugyanitt megkoszorúzták elhunyt osztálytársuk, Vrtul Lajos sírját is. A Zuschmann-féle vendéglőben sikerült bankett, majd dr. Benkő Károly vendégjárásával almádi kirándulás fejezte be a huszonötvenes találkozásnak hangulatos, kedves napját.

H I R E K.

Kitüntetés a székeskáptalanban.

A veszprémi székeskáptalan egy tagját előkelő kitüntetés érte. Amint ugyanis a hivatalos lap szerdai számában örömmel olvassuk, a királyi Öfelsége Csizsárik János dr. veszprémi prelátus-kanonoknak, a Vatikán mellett levő osztrák-magyar nagykövetség egyházi jogtanácsosának hivatalos működésében kifejtett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend közepkeresztjét adományozta. Gratulálunk!

— **A hahóti templom restaurációja.** Ezt a szép, monumentális templomot, mely a mohácsi vész táján épült, belsejében diszesen restaurálták. Az újalakítás költségehez bibornok püspök ur Öeminenciája, hg. Festetics Taszili, Rosos István apátkanonok, dr. Dunszt Ferenc keszthelyi apátplebános s a hahóti áldozatkész hívek voltak szívesek hozzájárulni. A disztó munkálat Lewisch Róbert szobrász és oltárepuító jeles szakértelemmel végezte. Az átalakítás 4300 koronába került. A nemeslelkű adakozóknak a maga és hívei nevében hálás köszönetet, a dekoráló művészek pedig a jól sikerült, szolid munkáért legteljesebb elismerését fejezi ki *Kirdy Elek*, c. kanonok, eszperes-plebános.

— **A vármegyéről.** Veszprémvármegye központi bizottsága jú. hó 10-én tartotta rendes ülését *Hunkár Dénes* főispán elnöke alatt. A napirend előtti részvételt fejezte ki a trónörökös pár váratlan elhunytja, egyben megvetését az alávaló támadás felett. A bizottság jegyzőkönyve foglalta a főispán szavait. Utána üdvözölték az első ízben hivatalosan megjelent Horváth Iván, dr. új pénzügyigazgatót. Az ülés folyamán dr. *Óvári Ferenc* indítványozta, hogy mivel a közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslatban nem történik intézkedés arra nézve, hogy az állategészségügyi felügyelő tagja legyen a központi bizottságnak, tekintettel a fontos érdekekre, irjanak fel a képviselőházhoz és a belügyminiszterhez a törvényjavaslatnak oly értelmű módosítását iránt, mely lehetővé teszi az állategészségügyi felügyelő megjelenését a központi bizottságban. Elfogadták az indítványt s felírták mind a két faktorhoz.

— **A bíróság köréből.** Királyi Öfelsége dr. *Karsay Sándor* királyi táblai tanácsjegyzőt a veszprémi kir. törvényszékhez albíróvá kinevezte.

A győri kir. tábla elnöksége dr. *Deszkássy Lajos*, veszprémi királyi törvényszéki jegyzőt a győri kir. táblához tanács jegyzőnek berendelte.

— **Uj tanítónők.** Az angolkisasszonyok „Sancta Maria” intézetében 1913/1914-ik tanévben végzett tanítónők nevei: Bossanyi Irma, Csendes Erzsébet, Gaal Irén, Gróff Janka, Juraszek Sári, Kaecovics Edith, Kertay Maria, Keszthelyi Maria, Komjáthy Olga, Kovács Sári, Kovács Olga, Lítteczky Amália, Lítteczky Anna, Molnár Maria, Novák Anna, Máthé Mária, Policzek Margit, Raksi Károli, Sándor Erzi, Sille Lujza, Sully Ilona, Vadnay Ilona, Vigh Mária, Végli Livia.

— **Gyászintenzitet.** Veszprém város benső mely gyászában a helybeli izz. hitközség is részvétel osztozott. A tragikus sorsu trónörököspar, *Ferenc Ferdinánd* főherceg s hitvese, *Zsófia* hercegnő elhunyt alkalmából jul. 7-én d. u. 5 órakor gyászintenzitetet tartott.

— **Városházáról.** Dr. *Komjáthy László* polgármester július 1-én megkezdte hatheti szabadságát. Helyettese dr. *Horváth Béla* főjegyző, akinek szabadságideje már letelt.

— **Bucsuestély.** A veszprémi bírói s ügyvédi kar derűs hangulatu bucsuéstélyt rendezett *Horváth Zoltán* tiszteleére a Méheskertben. Mert Győrbe távozik táblabírónak. A soktagú társasághoz a hivatali körön kívül álló tisztelők s jobbaratok is csatlakoztak. *Juraszek János* törvényszéki elnök az elragadó beszéd művészi szépségeiből formálta s a szívből kiáradó érzések tűzeben égette azt a gyönyörű királyivázát, melyben a kartársi szeretetnek, a baráti benső vonzalomnak, az emberi kiváló értékek megbecsülésének s tiszteletének virágcsokrát nyújtotta át az ünnepeltnek. Az ügyvédi kar nevében dr. *Spitzer Mór*, a tvszéki jegyzők nevében *Sándor Béla* ünnepelték s üdvözölték az új táblabíró. *Horváth Zoltán* köszönő szavaiból az ő meleg szívének sok-sok érzése szíjjeláradt s visszatükröződött a bucsuzó jó barátok mely megindulásból lakadó gyöngyszemekből. Dr. *Sándorfi Kázmér* a távozó bíró felesége öngyát éltette szép felköszöntőben. Aki e nagy és diszes társaságot gondolatban, érzésben, majd a dal hangulatában egyeforrva szemlélhette, csak az érette meg, hogy *Horváth Zoltán* a veszprémi uri társadalom mily őszinte szeretettel és nagyrabecsúléssel övezte. Ez a szeretet új hazájába is elkíséri s vissza-visszaemlékezteti őt a hálás veszprémiekre.

— **Szabadságidő a törvényszéknél.** A veszprémi kir. törvényszék bírái az alábbi szabadságidőt élvezik: Dr. *Misley Sándor* jul. 1-től aug. 11-ig, *Mezriczky Károly* jul. 1-től aug. 11-ig, dr. *Bajóti Odón* jul. 4-től aug. 14-ig, dr. *Kerényi Alajos* aug. 1-től aug. 31-ig, *Schützler István* aug. 1-től szept. 11-ig, *Csajághy Károly* június 27-től július 31-ig és szept. 24-től 30-ig, *Szabó Sándor* jun. 20-tól jul. 31-ig, *Csákány Sándor* jun. 20-tól jul. 31-ig, dr. *Jánosi József* augusztus 1-től szept. 11-ig.

— **Házasság.** *Pillitz Ármin* m. kir. állatorvos nevelt leányai: *Adler Ilonka* házasságot kötött *Lang Jenő* budapesti postafőosztélt, *Adler Blanka* pedig *Kaszás Elemér* nagybajomi állatorvossal.

— **Csatornázás.** A Fő-utca s a piac-téren csatornáznak. Az aszfalt zást megelőzőleg levezető csatornát csinálnak az esővíznek. A vízvezeték feliszedett gyújtócsatornákat használnak fel. A szennyvizet elvezető csatornákat már előbb megcsinálták s így az aszfaltozással a Fő-utca s a piac-tér rendezést teljesen befejezik.

— **Nyilatkozat.** *Pettkő Zsigmond* s *Ludwig Kálmán* urak között egy helybeli rajzkiallítás művészi kérdésekben nézeteltérés s ebből eredőleg szövtálat történt. Most egy nyilatkozatban annak közléstételére kérték fel bennünket, hogy miután sértő szándéka egyiküknek sem volt, a kölcsönös félreértésből eredt ellentét mindkettőjük megelégedésére kiegyenlítették.

— **Hivatalvizsgálat.** *Hunkár Dénes* főispán *Kezzer Imre* főispáni h. titkár kíséretében június 30-án megvizsgálta a veszprémi főszolgabírói hivatal. A vizsgálat eredményeül a tapasztalt rendért s a munkaanyag pontos, gyors feldolgozásáért legteljesebb meglegedését fejezte ki.

— **A tüzelaktanya ügye.** A laktanya részletes terveit a vegyes bizottság július 4-én tartott ülésében felülvizsgálta s elfogadta. Ennek alapján az építkezésre a pályázatot a polgármester ki is hirdette. A bizottság a tervezetet felterjeszti a honvédelmi miniszterhez, hogy ennek alapján az építést engedélyezze. Együttal arra is kéri, hogy a bérlet-szerződés szerint járó bérösszeget állapítsa meg s ezen kívül azokra az épületekre, amelyekre bér-szerződés nem köthető, az építési költség után 8% bérösszeget állapítson meg. A laktanya építésénél felhasználják a modern technika minden vívmányát s egyuttal megtartják az építési szabályrendelet követelményeit is. A bizottság megdicsérte a tervezőt a helyes rendezéért s az épületek ügyes csoportosításáért. A laktanya pompásan fog beilleszkedni a városi állomáshoz vezető utvonalba. Ez az ut oly széles lesz, hogy két oldalán, a kocsit és a gyalogjáró között lovagló utnak is kellő teret ad.

— **Személyi változások Balatonfüreden.** *Lingl Valerián* szentszéki únök a balatonfüredi fűrdőintézet nagyrédmű ny. igazgatóját *Hajdu Tibor* dr. pannonhalmi főpát celdömölki perjelle nevezte ki. *Lingl Valerián* helyébe *Gallik Osvald* a somogyi bírók jószágkormányzója kerül, akire a rend a főpéntár kezelését bízta. *Lingl Valerián* elévülhetetlen érdemeket szerzett magának a rend vagyonaának gyarapításá körül s emellett egy szemelyben ellátta a bfüredi templomi funkciókat is.

— **A villamostelep megváltása.** Megirtuk, hogy Veszprém megváltja a villamostelepet 47 ezer koronaért. Ez a terv persze csak a képviselőtestület hozzájárulásával válik érvényes határozattá. A közgyűlés összehívását azonban az előkészületek meg késleltetik. Most folyik a telep hálózatának felmérése s az összes berendezés leltározása. A városnak sikerült megnyernie szakértőül *Ivanics Antal*, a dombóvári villamosművek igazgatóját, aki már a telep megváltása előtt is hasznos tanácsokkal szolgált. A villamostelep megváltásának egész komplexuma tehát csak a teljes előkészítés s bizottsági tárgyalások után kerül a közgyűlés elé.

— **Fenyegető levél.** Névtelen fenyegető levelet küldött valaki dr. *Török Gyula* rendőrkapitányának. Szöfüzése németes, irashibái hemzsegnék s így ezek a tulajdonságok, meg a névtelenség elárulják, minő forrásból eredhet. Megfenyegeti a kapitányt, hogy *felbőli*. Ezt a nagy haragot mi váltotta ki a levélrőből? Igazságtalan ítélet? Súlyos ítélet? Zaklatás? Mindhárom ellen megvan a felelősségi fórum, ahol a sértettnek, ha a kapitány ur tévedett, vagy hatalmával visszaélt, igazat adnak. Az ily fajta fenyegetés tehát semmi esetre se jogosult. Hogy ferhatlan is, azt meg mondanunk se kell. A rendőrség törvények s szabályrendeletek alapján ítélkezik. Ha az ítéletek súlyos volta, avagy a tárgyalás folyamán tapasztalt bánásmód bárkiben a visszatetszés érzését kelti, keresse meg az illetékes fórumot s az bizonyára megalkalmazza a polgárságot akár a súlyos büntetések indokolatlan alkalmazásától, akár a polgárokhoz nem illő bánásmódtól. Mi a magunk részéről azonban dr. *Török Gyulánál* kizártnak tartjuk mindkét esetet. Nemes gondolkodásának, numánusnak tartjuk. Esetekkel igazolhatnók, hogy akárhányszor maga jelöli meg a felelősség módját, ha neki a törvény szerint büntetnie kellett. Csakhogy persze mi még minden tévedésünk, mondjuk törvénytérésünknek mentesíteni szeretnők a büntetéstől. A kapitány azonban figyelmes. Ez a figyelmeiséget, sőt bizonyos mérvben a szigorúságot, éppen a város közönségének javára, igen fontos köz- és vagyonbiztonsági, közegészségügyi, közérkölsi s köztisztasági érdekek parancsolják. Tegyük meg ezeket illetőleg a rendk váró kötelességet, vagyis együtt működjünk mindezek javáért a rendőrséggel, a város hatóságával, akkor bizonyára elkerüljük az ismeretséget a rendőrkapitányi szóbával. Ha pedig nem így cselekszünk, ha nemörődömséggel, talán még daccal is vétünk a rend ellen, akkor ne

kívánjunk büntetlenséget s ne fenyegetőzzünk a büntetés miatt. Hanem — ha az sérelmes, vagy a velünk való elbánás nem a város minden adózó polgárát megilletően emberséges és modoros, — felebbezzünk s illetékes helyen szót emeljük. Ily esetekben a V. H. is a nagyközönség jogos érdeke mellé áll.

— **Panasz a vasútra.** Hozzátehetjük, hogy a balatoni vasútra, meg a veszprémi szárnyára. Vidéki lapok kezdtek a panaszt. Többi közt a *Balatoni* is. Aki utas elolvassa, igazat ad a panasznak. Mi is igazat adunk, sőt meg is toldjuk. A balatoni vasúton sok utasnak nem tetszenék az I. II. osztályu *termes kocskák*. Elegánsak, az igaz, de hosszú utazásra kényelmetlenek. Magas lábu, alacsony tamláju kanapén az ülés fásaszó. Rövidségük miatt se nyújtzkodni, se feküdni nem lehet rajtuk. Különösen éjjeli utazásnál tűnik ki alkalmatlanságuk. Kívánatos volna tehát, hogy a zágrábi füzletvezetőség ezeket a célszerűtlen kocskákat legálább az éjjeli forgalomból vonja ki. Panasz van a veszprémi szárnyvonal ellen is. Ez már leginkább a veszprémi panasz és pedig leginkább a Veszprémből 4 óra 57 perckor induló vonat ellen. Majdnem minden nap késéssel indul. Néha felőrával is később. Akárhány egyén részini hivatala, részint másnemű elfoglaltsága miatt csakis ezzel a vonattal utazhat Almádiba, hogy megfürdjék. A késés miatt azonban fél hét óra felé jut a Balatonba, amikor a nap már nyugovóra száll s ez alatt akárhányan el is vegeznek fürdesüket. Hogy mi okozza ezt a ma már rendszerre vált késést, nem tudjuk, de hogy a veszprémi publikumra nagyon kínos, az bizonyos, s az illetékes ténylegők sok jó indulatot tanúsítanak, ha ezt a rendszeres késedelmet valamiképen megszüntetnék. Jogos panaszt képez az a kifogás is, hogy a Balatonról hazafelé nincs elég III. osztályu kocsi. Így volt pl. 7-én este is. Két harmadosztályu kocsiba preselődött össze az akkor — talán veletlenül — nagy számu közönség. Sokan a kocsi peronján álltak, holott ülőhelyt fizettek. Nem helyes dolog ez. Ma már a mi intelligens közönségünk is tudja, hogy a III. osztályu utazás nem lealazó s hogy az ilyféle takarékság éppen nem esik az „uri” jelleg rovására. Ezzel tehát a vasúti illetékeseknek számolniuk kell s ha kívánatos figyelemmel ezt méltányolják is, bizonyára megkülönböztetik az utazóközönséget a hollandiak bezozott heringjétől. Tehát pontos indulást s több kocsiat kér a felesleges nép, mert ha nem, akkor... utazunk ezental is későn indulva s összprezselve, hanem szóbeli mennydörgés és villámlás közepette röpönsnek a jókivánságok Veszprémről egész Zágrábig!

— **A vármegyei Tanitók Háza bizottsága.** Veszprém vármegye tanitósága azon fáradozik, hogy Veszprém vagy Pápa székhellyel tanuló gyermekei részére konviklust létesítsen. A gyűlés serényen folyik s Pápa város is jelentékeny kedvezményt ajánl. Az ált. tanítótestület közgyűlése meg is választotta a szervező bizottságot, mely a T. H. megvalósításának ügyeit intézi. Bizottsági tagok: *Göndör Ferenc, Jilek Ferenc, Gubicza Lajos, Szutter Daniel, Neugebauer Lajos és Makay Zoltán.*

— **A rendőrség figyelmeztetése.** Üzletosztogatók fogtak el a napokban. Bevallotta, hogy ebből a célből jött Veszprémbe. Mivel nincs kizárva, hogy egy üzletosztogató bandának a tagja, a rendőrkapitány elrendelte, hogy a Rosenberg-ház, a városház, a Kossuth Lajos-utcaban a Neufele s a Kulcsár-féle üzletek előtt déli 12 órától 1/2 2 óráig egy-egy rendőr álljon s az ebédidő alatt az üzleteket vigyázzon. A kapitány figyelmezteti az üzlettulajdonosokat, hogy ebédidő alatt is legyen valaki a boltban, vagy pedig a távollét idejére huzzák le a vasredőnyt is.

— **Hirdetmény.** A polgármester közhírré teszi, hogy az 1914. évre megállapított III. osztályu kereseti adó lajstrom Veszprém rendezett tanácsu város adóhivatalából 1914. évi július hó 13-tól kezdődő 8 napi közzémlésre lesz kitéve, s az érdekeltek ezen adómentés után kivettét általános jövődelmi pótdátó illetégek netáni felebbezéseiket fenti határidő alatt ugyanott beadhatják.

— **A veszprémi tisztviselők és a sajtó.** E cím alatt a Pápai lapok közli az alábbi szöveget. „Veszprém városi közgyűlése, minthogy nemrég előfordult egy eset, hogy egy hírlapíró a főtargyaláson visszavonta egyik városi tisztviselő ellen emelt vádjait, kimondotta, hogy ha jövőben a város tisztviselői sajtó útján megtámadják, ugy kötelesek ügyüket későbban a városi közgyűlés elé terjeszteni. E körben hivatott ügyeik feletti ítéletet mondani s a sajtóbírószághoz csak akkor fordulhatnak, ha annak szüksége a közgyűlési határozat után is megforogna. Mi ezt a határozatot semmi kép sem tudjuk helyeselni. A sajtó útján megtámadott tisztviselő köteles támadóját a bíróság elé állítani, s az szükségesnek tartja ezt a városi közgyűlés már nem. Tisztviselők becsülete felett a városi közgyűlés nem jogosult ítéletet mondani. Elismerjük az új sajtótörvény is, mely a valódiság bizonyítását a hírlapíróknak még akkor is megengedi, ha a köztisztviselőt a fegyelmi bíróság szabályszerű eljárás után felmentette.” Ezt a szövegből eredő védekezést csak annyiban helyesbítjük, hogy az említett határozat nem kötelező rendelkezés. Csak jóindulati figyelmeztetés, hogy tisztviselőit maguk város is kész a jogtalan támadás ellen megvédeni.

— **A veszprémi földtulajdonosok figyelmébe.** Veszprém városi rendőrkapitánya hivatkozással a vasúti üzleti rendtartás 99 §-ára, felhívja a vasúti pályateszt mellett fekvő összes földélt tulajdonosait, hogy a behordásra kész mezeti terményeket a pályától minél távolabbra, de legalább is 95 méter távolságra rakják le. Azon esetben, ha a földterület meg nem felelő nagysága miatt ezen kikötésnek elget tenni nem tudnak, akkor terményeiket mielőbb távolítsák el, addig is azonban az elhelyezéstől termény és a vonat közti tarlón elég széles sávokot szántsanak fel. A földkapitányi rendelet figyelmezteti a birtokosokat arra is, hogy a lábón álló termények és a száraz tarló égés által okozható tűzkárok elkerülését megakadályozása végett a pályaszomszédok a pályára és a földbirtok elhatárolásával barázda szántsanak.

— **A balatoni körút.** Siófok—balatonföldvári szakasza elkezdült, melyen már felállították a diszes automobiljáratnyi jelző táblákat. Azonban az egész utat felemelék több méterre, az úttest igen keskeny. Keskenyebbé lett a szélekre fák ültetésével és védő lezárással és így nagyon felő, hogy a magas és keskeny utról, nem egy kocsi, vagy automobil fog a hely árokba kerülni.

— **A keskeny partcsuszamlás.** A csuszamlás helyén a közlekedés, mint megtört, helyreállt. Ez a baleset azonban a figyelmet felkeltette a földi partrésztel iránt is. Az akarattai partokat, amelyek bevágásában halad a balatoni vasút, mielőtt a csúszást megelőzően a partokat, paponként mérnökök vizsgálják. Az alagúti pályatest megerősítésén is szorgalmasan dolgoznak az illetékes ténylegők, hogy a közlekedés teljesen biztos és akadálytalan legyen.

— **Balatoni parti földbérlet.** A tanulmány-alap balatonkenesei s vörösbényi birtokait a földhitelintézetek szövetsége Balatonkenese s néhány szomszédos község kizsázdái részére bérbevette. A bérletek sorszámszám útján osztották ki kenesei, balatonfőkajári s vörösbényi lakosok közt. A bérlet felügyeletét hattan bizottság intézi. Három tagot a földhitelintézetek szövetsége nevezett ki *Czakó Gula, Boros Dezső s Vági József* személyében. Az új bérlet a földet augusztus hó elején veszik át.

— **Nyári táncvigalom.** A veszprémi r. kath. Legényegyesület nyári táncvigalmát 12-én, azaz holnap, vasárnap fogja megtartani kerthelyiségében. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság az egyesület nagytermében lesz megtartva.

— **Nem lesz gyűlés a Balaton közepén.** A Balatoni Szövetség tizeves fennállásának jubileumára kedves gondolatul jelölte ki az ünnepi közgyűlés helyét. A Balaton közepére, ahol a három balatoni s főzsmagyar vármegye kezét fog. Mintha csak a szövetség azt kívánta volna jelképezni, hogy ennek a három vármegyének együttes tevékenysége, jól kamatozó áldozatkészsége a Balaton-kultuszt igazán a kívánatos fejlődéshez juttathatná. Hogy ez a szándék cselekedetté váljon, persze hajókra, nagy hajókra volna szükség a nagyszámu érdeklődő befogadására. A Balaton-tavi hajózási társaság ad is hajót, de csak egyet s ezt is a gyűlés idejére 500 s minden további fél órára 50 koronaért. A választmány az ajánlatot nem fogadta el s éppen nem hízelgő szavakkal bírálta a társaság szűkkeblűségét az iránt a szövetség iránt, amelynek agilitása, Balatonszeretete leginkább a hajótársaság előnyére toborozza a vendégeket. Így tett a hajótársaság Veszprémmege tanítóival is. Egyik kisebb hajóját egy napra utra 420 koronaért engedte át — a Balatonszereteté teljesítő s erősebb tanulmányra. A szövetség jubilearis gyűlést tehát máshol tartja meg. A helyet és időt a választmány az előlégek határozza meg.

— **Jó fegyver a sörös üveg.** Nagyon kápos fegyver lett a sörös üveg holmi korcsmás perpatvar elintézésére. Különösen a kápos emberek kapják kézbe. Ekkor erősebben sújt. Tapasztalva ezt Gál Gyula nádasdladányi kovácsmester, a várgalotai állomás közelében. Szurek József és Stammer várgalotai lakosok voltak a kioktatók. Oktatás közben Gálon nyolc napon túl gyűgyülő sebeket ejtettek. Mivel pedig a sörös üvegek illetélen használatának módszere manapság még tilos, a háziasort verekedőket a járásbírószágon fogják erre nézve kioktatni.

— **Felülfizetés.** A veszprémi ker. építőmunkások szakosztályának mulatságán felülfizettek: Kautzi Dezső 20 K; Reiner Gyula 10 K; Kránitz Kálmán, Próder Károly 5—5 K; Dragovits István 4 K; dr. Bédely Gyula, dr. Rada István, dr. Radványi Viktor, Vass Józsefné, Mayer Elemér 2—2 K; dr. Fátér István, dr. Beúthy István, Taar József, Mayer Gyula, N. N., Rados István, Pap Gábor, Pátek György, Baracska J., Süle Béla, Mayer János, Stefanek Venczel, Pinter Kálmán, Varga Gyula, Pityinger Anna 1—1 K; Deli Gyula 60 f, Heizer Jakab 50 f, Szűcs András, id. Molnár József, Hungler Károly, Rapos János, Tisztartó József, Vörös János 40—40 f, Bezso István 30 f, N. N., Szlavik János 20—20 fill. A szíves felülfizetőknek nálás köszönetet mond az egyesület vezetősége.

— **Szállítók figyelmébe.** A kereskedelmi m. kir. miniszter arról értesíti a város közönséget, hogy az őszi erősebb áruforgalmi időszakban a folyó évben is számítam kell azzal az eshetőséggel, hogy a küldemények elszállítása kocsijárány miatt késedelmet szenvedhet, ennel fogva azon küldeményeket, melyeknek szállítása már a nyár folyamán lebonyolítást nyerhet, lehetőleg meg az erősebb áruforgalom bekövetkezése előtt célszerű elszállíttatni.

— **Hamis ötkoronások.** A „Balatonvidéki Hirmondónak” jelentik: Nagyon elszaporodtak a hamis ötkoronások. A hatóságok kutatnak, hogy honnan származik a sok hamis pénz, amelyet legújabbban Zalában felfedeztek. A közönségnek jó volna egy kissé óvatosan fogadni el ezen pénznemet, mert csak úgy sikerülhet a tettesek kézrekerítése.

— **Ragályos állatbetegség.** Gyulafirátót és Papkeszi községekben a ragadós szájt- és körömfajás járványosan fellépett.

Alapítottatott 1906.

KOMORAI BÉLA
Veszprém

Kádár-utca

Fa-szobrász és templomfestő, oltárépítő műfaragó műintézet

Templomi berendezés

Készíték mindenféle templomi és kápolna-berendezést

Régi oltár- és templomberendezések a legártószabban aranyoztatnak és ujittatnak meg
Munkamegtekintés, rajz és tervek díjmentesek

Jótállás mellett

készíték jutányos árbán, tartós kivitelben stilszerű oltárokat, szószékeket, Urkorsókat, lourdesi barlangokat, keresztutakat, sztszobrokat fából és templompadokat

— **Uj tornatanár.** Sille Gábor pápai tanító, a pápa-csöti tanítókörnek éveken át munkás, buzgó elnöke, az elmúlt iskolaév alatt elvezette a tornatanári tanfolyamát s ma már kinevezett tornatanára a pápai katolikus főgimnáziumnak. A veszpremi egyházmegyei tanítók gárdáját ezzel a kinevezéssel egészítette érte, mert Sille Gábor nemcsak tudásra nézve emelkedett a legkiválóbb tanítók közé, hanem okos mérseklete, a megvalósítható dolgok szerete és pártolása és a kath. nevelésügy igaz szeretete is értékessé tette tanítói működését.

— **Veszpremi lópatkoló tanfolyam vizsgálója.** A Veszpremvármegyei Gazdasági Egyesület felterjesztésére a földmivélsügyi m. kir. miniszter ur múlt évi december hó 27-én 115202 IX-1. számú rendeletével Veszprém r. t. városban patkolási tanfolyam tartását engedélyezte s a tanfolyamot anyagi támogatásban is részesítette. A tanfolyam f. évi január hó 4-én kezdődött és f. évi június hó 28-án nyert befejezést. 29 hallgató lett felvéve, kiknek egy része önálló kovácsmester, más része leg-alábbja két évet szolgált kovácssegged volt. Kettő kivételével, kik Zalavármegye balatonfűredi járásból valók, többi 27-en veszpremi megyeiek voltak. Az előadás elméleti-gyakorlati volt. Elméleti előadó volt Havas Jakab m. kir. állategészségügyi felügyelő, gyakorlati előadó pedig Sebertyén Dénes, a hajmáskéri 7-ik honvéd tüzér ezred főpatkoló mestere volt. Ugy az elméleti mint a gyakorlati előadások a fentjelzett időben minden vasár- és ünnepnap reggel 8 órától délután 1 óráig lettek megtartva. A 29 hallgató közül 20 hallgató tett vizsgát, a többi vagy önként kimaradt vagy mint nem alkalmas, elbocsátatott. A 21 munkanap alatt 112 lovat és egy szamarat vasaltak meg a hallgatók, a midőn 424 patkót vertek fel; ebből látható, hogy elég anyag állott rendelkezésükre. A vizsgán, mely Tátray János budapesti kerületi m. kir. állategészségügyi főfelügyelő elnöke alatt tartották meg, ott láttuk vármegyénk minden ügye iránt érdeklődő aispánját, aki behatóan figyeit meg a hallgatók gyakorlati működését és a lovatok felett teljes megelégedését fejezte ki. A vármegyei gazdasági egyesületet Kajdacsy Endre ügyvezető tükár és Jofeji József másodtükár képviselték; ott láttuk az lpartestület képviselőjét, a minden iránt érdeklődő, veszpremi járás főszolgabíráját, Fehérvármegye törv. állatorvosát, a veszpremi, enyingi és devescseri járási valamint Veszpremváros helyhatósági állatorvosát, a devescseri uradalom intézőjét s több helybeli kovácsmestert. A patkolótanfolyam fényes eredménye Havas Jakab m. kir. állategészségügyi felügyelő érdeme, ki időt és fáradságot nem kímélve oktatta a falusi kovácsokat, kik tudásukról igen sikerült, kifogástalan feleleteikkel győzték meg a hallgatókat. A m. kir. földmivélsügyi miniszterium, a vármegyei gazdasági egyesület és egy magát megnevezni nem akaró egyén által adományozott díjakat a patkoló tanfolyam 6 legjobb hallgatója nyerte el, az állami díjat 10—10 koronát íj. Kiss János Veszprém, Takács János Nemesvámos, Kiss István Litér, a gazdasági egyesület díját 10—10 koronát; Szeivolt Imre Berhida, Petrovics Pál Felsőórs, egy adakozó 10 korona díjat Marton József Devescser.

— **A síófoki színház** ez évi szezonia f. hó 4-én, szombaton vette kezdetét. A jelen évben ismét Szalkay Lajos székesfehérvári- és az újpesti népszínházi igazgatónak jól szervezett és nagyszámú, 40 személyből, elsőrendű erőkből álló társulata mutatja be a budapesti legújabb modern színházi ujdonságokat.

— **Elvesztette egyik szemét.** Szegény Stadler Marton városi lakos vesztette ment az Engliert fele vendéglőbe. Nem tetszett a képe Frank József tatabányai bányászuhancnak, aki kérésével minden ok nélkül a balszemét szurta. Ezt a szemét Stadler elvesztette, gonosz rosszakaróját pedig fogházba szállították.

— **Akinek jobb a másé.** Balog Józsefné Jászárobszállásról származott, Hajmáskéren tartózkodó nő nem értette mi a méltányosság. Mert ha értette volna, mindenesetre belátta volna, hogy mennyi fáradságba kerül más asszonyának az apró lábas jószág tenyészése. Ő más munkájának eredményét akarta csak élvezni. Mittevő legyen, rövidebb végét fogva a dolognak, elkapta Zergi Sándorné 4 tyukjának lábát. Mikor így egy kis pénzfóráshoz jutott, kényelemről is gondoskodott magának, de ugyancsak — a máséból. Ez a más Orbán Istvánné volt, akitől elemelt 1 lepedőt és 3 fejkönyt. De hát nála is megismétlődött a magyar közmondás, hogy evés közben jön meg az étvágy. Nem elégte meg a négy tyukot, a nagyobb szárnyasokat is nagyon megszerette. Erről Plank Julianna és Bittmann Jánosné veszpremi lakosok mondhatnánk többet, mint akik érzik a kárt, melyet Balogné látogatása nekik okozott. A csend és rend komoly őrei ugy találták, mégis csak jobb volna Balognének az állam kenyere a hűvös falak között, mint a finom tyúk, vagy ludhas a szabad ég alatt. Az akarataik következményei lettek. S Balogné most mindenesetre azon tőri a fejet, miért is kell neki főhefért lepedő, s puha vánkos helyett éppen az ügyeségi fogház egészséges kemény ágyán fáradságát kipihennie.

— **Lopás.** Baksa István berhidai pályafelvigyázó éjjel nyitva hagyta az első szoba ablakát. Valaki kíváncsi volt, mi lehet a szobában. Meg is nézte s amit talált, még pedig kész feheremut, gyolcsot s élelmi szert, el is vitte. A tolvajt keresik.

— **Siófoki hírek.** Siófok község gyógyfürdőjeleget nyert és mint ilyen hely, mindent elkövet, hogy hivatásának méltóan megfeleljen. A község nemcsak a fürdőtelepen, hanem a község egész területén a létesített vízvezeték felhasználásával budapesti mintára csövel öntöztet. A komáromi 83-ik gyalogezred zenekara által, részint a díszes 43 méter magasságú víztoronykerelyén, részben a község más alkalmas területén és a strandfürdőn teretén rendeztet. Az idén sokkal nagyobb az érdeklődés, a fürdővendégek tömegesebben keresik fel Siófokot, mint az előző években. Ezen örömdetes esemény pedig abban keresendő, hogy Siófok község milliós költségű beruházással óriási fejlődést biztosított Siófoknak és így ugy a község egészségügyet, mint pedig a szépszépi ügyet előmozdította. Hátra volna még a Darányi Ignác-ternek rendezése, szépítése és befásítása, mely esetben a községi belterülete is kedves sétányt nyerhetne gráci, vagy más üdülőhely mintájára.

— **A tehernajó kikötő elkészült.** Az állam megkezdte az új személykikötő építését és valószínűleg még e hóban gyors munka folytán ideiglenesen is át lesz adva a forgalomnak, míg a díszes hajókikötő épületeknek, vásárcsarnoknak megépítése őszre és 1915. tavaszra maradnak.

— **Népfürdők.** Somogy megye alispánja, Kacsokovics Lajos a közegészségügy érdekében közhasznú rendeletet bocsátott ki. A járási székhelyeken ugyan — Nagyatád kivételével — népfürdő nincs. Elrendelte tehát, hogy a járási székhelyeken az előjáróság népfürdőket létesítsen.

— **Peronoszpóra.** Óriási pusztítást vív végbe a szőlőnek eme egyik legveszedelmesebb ellensége az Aimádi és szomszédos szőlőhegyeken. Amit a tavaszi lagy és nyári jégesők megkíméltek, azt most tönkreteszti a nagymértékben fellépett peronoszpóra. A szőlősgazdák tavaszi vermes reményei és jóslatuk keserű csalódást hoztak. Nemcsak a lombzatot és szarát támadta meg ez a romboló ellenség, hanem különösen a fürtöket. Virágzás közben ugyszólván lopva lepte meg a peronoszpóra és molykukac a fürtöket s egy 24 óra alatt leszüretelték a javát. Bizony sajnos, nemcsak Csupakon, hanem máshol is kevesebb lesz a bűfelejtő.

— **A balatonmellékek pöre.** A balatoni szövetség gyűlésén Szigethy Károly dr. nagykanizsai orvos beszámolt arról, hogy a Balaton, magas víz-állása miatt, máris elmosta a somogyi és zalai partok egy részét. Kifejtette, hogy mindennek az az oka, amiért a miniszterium megengedte a Sió zsilipjeinek elzárását s kérte, hogy nyissák meg a zsilipeket. A balaton vize azóta is aggasztóan nő és a nyári balatoni sport és a balatonmenti fürdők hívei most attól az eshetőségtől tartanak, hogy a magas vízallás miatt a fürdőzés és a jartozás megszűnik az idén. Maga a földmivélsügyi miniszterium is elismeri, hogy a Balaton mai víz-állása körülbeül egy felméterrel magasabb, mint a közelmúlt években volt, mindennek dacára a baj elhárítása végett nem nyitattja meg a síófoki zsilipeket, mert a szomszédos réteket jobban félti, mint a Balaton kultúráját. A balatonmelléki érdekesség miatt pert indított a kincstár ellen.

— **Figyelem!** Aki jó és olcsó munkát akar, forduljon bizalommal **Fábián József** kárpitos és diszitőhöz (Veszprém, Hosszu-utca 26. sz.)

— **Hajómenetrend a Balatonon.** Folyó évi július hó 1-től augusztus 31-ig, tehát a két nyári hónapban Balatonboglár—Revfülöp—Badacsony—Fonyód és vissza a következő menetrend lesz. Balatonboglárról—Revfülöpre indul naponként reggel 7 óra 25 perccor, délelőtt 11 óra 50 perccor, este 6 óra 05 perccor és este 7 óra 15 perccor. Revfülöpről—Badacsonyra indul naponként reggel 7 óra 55 perccor, delben 12 óra 40 perccor, és este 7 óra 45 perccor. Badacsonyból—Fonyodra indul reggel 8 óra 55 perccor, délután 2 óra 05 perccor és este 8 óra 40 perccor. Fonyodról—Badacsonyra indul reggel 9 óra 20 perccor, délután 3 óra 55 perccor és este 9 óra 10 perccor. Badacsonyból—Revfülöpre indul reggel 5 óra 20 perccor, délelőtt 9 óra 48 perccor és délután 4 óra 30 perccor. Revfülöpről—Balatonboglárra indul reggel 6 óra 25 perccor, délelőtt 10 óra 45 perccor, délután 5 óra 30 perccor és este 6 óra 40 perccor. Ezenkívül Siófok és Balatonfűred között naponként hatszor közlekedik a hajó. Hosszu hajójárat van minden vasárnap, hétfőn és kedden a Balaton összes állomásai között.

— **Eladó borok.** Balatonmelléki különféle kitünő minőségű borokat 56 ütértől kezdve, a legjutányosabb árak mellett, továbbá ugynevezett nyári borokat szintén balatonmelléki 44-filler árban elárusít Pálfi Miksa, Veszprém, Kossuth Lajos-utca 12. sz.

— **A főtisztelendő** egyházmegyei lelkész arak figyelmébe ajánljuk **Horváth Béla** szobrász és oltárpépitő, kinek kitünő munkájáról számtalan elismerő nyilatkozat tanuskodik.

— **Kiadó lakás.** Veszpremben, Anna-tér 1. sz. a házban egy új modern lakás kiadó, mely áll 3 szoba s fürdőszobából és hozzátartozó mellékhelyiségekből. Értekezhetni Hosszu-u. 35. sz. alatti házban. Ugyanott butorok is eladók.

— **Lewis Robert** egyházi műpar-intézetének mai hirdetését olvasóink b. figyelmébe ajánljuk.

— **Ébresztő-óra** 3-korona, zsebórák 3, 4-50 és 5-50 K jótállással, double-lánc 70 fillér és 1-50 K Pongrácz Andor üzletében. Óriási választék pénz- és egyéb bőrtárcákból, utazótáskák, minden beosztású zsebkések, botok, esernyők, divatos levélpapírok stb. Tegyen próbavásárlást. Vidéki megrendelés pontosan eszközöltetik.

A Dunántul legszolidabb és legtokéletesebb egyházi műiparintézete.

Terv, költségvetés, helyszíni szemle díjmentesen.

Ugy technologiai, valamint a külföld legelsőrendű műintézeteiben elsajátított sokoldalú gyakorlati képzettsége folytán ajánlikozik a főtisztelendő Klerusnak oltárok, szószékek, stációképek, szobrok, keresztelőkutak, urkoporsók stb. legművésziesebb előállítására, valamint ilyenek stilszerű s kiváló ízlésű restaurálására, illetve festésére és aranyozására.

Templomfestés a legegyszerűbbtől a legművészibb kivitelig.

Antik utánzása, illetve antikszerű festés, aranyozás, polirozott márványozás, színes pácolás.

Mintákkal kívánatra készítséggel szolgál.

LORENCZ ANTAL Zalaegerszeg, Eötvös-utca 6. szám.

● A müncheni keresztény művészeti társaság tagja. ●

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-ter 22. sz. Telefon 49.

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

IRODALOM.

Biboros hajnal.

(Magyar Bálint versköltete, Stephaneum kiadása.)

Magyar Bálintot első könyvében követte a hagyomány, a bölcsőhely (Agy) szerete s az arany-jános magyarság. A címe azonban bejelentette a modern keresőt is: *Kincses éjszakák*. E könyvet megelőzően kiadott a szatmárnémeti Pazmány-nyomda néhány fordítást franciáktól. Régebbiekből. (Viktor Hugo, De Vigny, Lamartine.) Mi a multon való csöggessét igazolja szinten. Nehány fejezet már határozottan új embert, értékes bányarétet igért. (A papi hivatal megvallása. *Nappalok buzgósága és Kincses éjszakák* ciklusban.) Dícsereit legyen, szerző az új értékű eret aknazta Biboros hajnalban. A kötet végére csatolt átköltések is az új szellemet ösztönözték benne előre. Viktor Hugo helyett tanulmányait Musset-í Leconte de Lisle-t választotta, akik mindenesetre há- lásabb ösztönző források az irodalomtörténezek tár- gyainál. Musset lágyasága, asszonyos, selymes finom- sága s Leconte de Lisle parnasszusi jégpalotásága nevelők nemcsak versbe-költőknek de a prózások- nak is.

A két ellentétesség — lágyaság és könyörtelen tárgy — csak feloldva, kiegyenlítővé jelentkezik a Biboros hajnalban, ami egyéni a szerzőt.

Uj kötetében három ciklus vezetett be. Biboros hajnal. *Próhászka*, jövőbe néző katolikusos. — *Virágos halál* és *fordítások*.

Mondtam, én ezt úgy veszem: (anélkül, hogy a szerző informált volna) a költő tanulmányai irányát akarja vele igazolni. Leconte de Lisle: *A család es- tében* jellemzőségeiről mutatja be. Véres, csatás világ az övé, ahol ha nem a jegvár, a jeges levegő sása, vagy a vén oroszlan, akkor az ember táncol, vérzik és vert iszik. Itt a szent szabadság nevében. Ezen kívül a zsuzsuj *Este* ejtett meg. A többiek is szépek, kedvesek.

Magyar Bálintot úgy mutattam be *Kincses éj- szakák*-jában, mint a papi hivatal énekesét. És nem is hagyott cserben sem az íteletem, se őt ez ujszerű venája.

Lélekutakat jár, lélek-templomát építi várrá, tu- datos Istenkeresés hajnal s a szent hegy alá ér, megáll a fehér csapat. Csúsz, gyölcös felenség, virágosság az útja, meg ha sárral dobálják is meg; ő akkor is *Ald*. Megdöli az oltárt, melyen a vegetent mutatják be. Krisztus domján kívül köroza lesz. Keresi sorsá- ban az ősvilágot, hova kereszlet tűzne, ősi nepet, melynek nyelvet eltanulta. Megkérül, midőn az Ur rasujt kivételesen: *Mert vagyok a sok közt többre- lermelt, nagyobbra hivatott — mint a fá, mint a virág, mint a gyermek? A Zsoltárban (Szántani jóvők már — Szivemen barázdát hasítson az onvad, míg el nem kesélt! — Könnyen meghallik, hol a szív nyíllallik s a lélek verez: Fején oda zárom a bünökbe larsam kezemfejehez)* kicsoda szépség!

A hangulathoz ért. Hogy leszi meg a *Kép*-ben a kriptanézési tempó behangolt árva kis szoba hang- galatát.

Szépén vonja magával vonatkozásba a bibliai képeket: *Által dalds, Az első halott*, Carducci szel- lemét megdiéje a *Romádózo kolostor előtt*:

Ketten emelném kalapot egy romhák:
Ő a köveknék, a vasnak, a multnak,
En a megkezdés, ősi tunguszoknak.
Amiket hallok, amik el nem multak;
Ő a köveknék, amiket jövőre
Talán egy uj, szobor templomfalba raknak;
En a banatos évek kedvelője
A kövek alól szabadult szavaknak!...

Bővítette, egyenlette, változatosabbra hangolta hangszerét Magyar Bálint.

De néhol akarvánul Anka hatása alá került. *Zengő szobor, A végelenség dala megszokadt, Kö- rözsza* szavai, a masokknak a címe, bevezető vagy fejező sorai, alakja új önkéntelen öltök Anka lel- künkbe. Lehepséges, hogy imitator szimatolónak mon- danának, igazi, elemző kritikus ki is mutatja aggodal- nam fölteslegességét. Nekem felöltött. Megmondom. Anka nem sor, se forma, bár nagyon kötődik mind a kettőhöz erős és sokkalan ujszerű egyéniségével, de ismétlésbe is esik. Meg pedig nagyon. *Ő békes helota*, ahogy én ismétlem eddigi költszetet. Magyar Bálint más és újra más, de abban a másban pap s ezért nem ajánlható vezetőnek Anka, aki egy köte- ten is ismételte önmagát.

Második ciklus egyenként ajánlom az olvasók- nak. Pedig egész kötet Erzsike a tárgya. Erte jó virágosan a halál, a hit elemiskoláserét. Elbeszélés- szerű. De a krónológusságát újra fogja számozni a szerző, ahogy Finta Sándor a *Rettenhetetlen olom- katonák, Drága régi lépek* c. ciklusában.

Adja Isten, hogy módot nyerjen rá mielőbb.

T. i. új kiadást rendezhessen a kiadója hamatosan sajtó alá ebből a kötetéből.

Nekem rokonszenves az egyénisége versben. Az írókat mindig könyvük szerint ismerem.

Ajánlom az új poézist szeretőknék a remek fu- zetet, melyet a Stephaneum adott ki. Cindlapja eredeti kézi rajz. A címhez illő s a kötet tartalmához vágo. Könyvamatörök figyelmét külön felhívom rá. *Válta.*

• Az *Élet* című szépirodalmi hetilap július 12-i számában S. Bokor Malvin folytatja a „Vegény ur” című kitünő regényét. Elbeszéléseket találunk Du- monkos Istvántól és Endrődi Mihálytól; verseket Sik Sándortól, Garai Annától, Finta Sándortól, Márkos Belaól és Schützenberger Lajostól. Cikkeket írta e számba Gineverné György Ilona és Pogány Kázmér. Ezerkil találok meg Parázs szellemes csevegéseket, a „Heti beszélgetések”-et és a rendes heti rovatokat, melyeket meg az aktuális illusztrációk egészítenek ki. E kitünően szerkesztett katolikus szépirodalmi lapnak a terjesztését olvasóközönségünk legmelegebb jóindu- latába ajánljuk. Szerkeszti Andor József. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII., Danjanieli-utca 50. Előfizetés felére 10 korona. Mutatványsszámot kész- séggel küld a kiadóhivatal.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Rohács Vendel máv. váltóvezető és Krénusz Teréz fia Jenő Imre r. kath. — Sándor János püspöki jogszakmányzósági irodatiszt és Bogárn Erzsébet leánya Magdolna Irén r. kath. — Szakonyi István pasztor és Molnár Teréz fia Pál r. kath. — Neumann Salamon tanító és Linder Zseni leánya Hedvig izr. — Punka Ferenc fúszkereskedő és Tóth Margit leánya Klára r. kath. — Venczel Lajos nápszámos és Venczel Maria leánya Terézia r. kath. — Deme Lajos m. kir. honvédtölggyvermester és Katali Julianna fia Gyula István ret. — Melhardt János szabóiparos és Tóth Anna fia Kálmán Lajos r. kath.

Halálozás.

Jeli Teréz 15 hónapos r. kath. — Kalauz Ist- ván 19 napos r. kath. — Szalai Józsefné Gondos, Maria mezogazdasági cseléd neje 36 éves r. kath. — Vegbely Mihály nyug. megyei hiv. szolga 81 éves r. kath. — Neumejer Jakab szegényházi tag 70 éves r. kath. — Dobák Lajos 7 hónapos r. kath.

Házasság.

Lang Jenő (özü.) m. kir. postafőtiszt izr. és Adler Ilona tanítónő izr. — Kaszas Elemér m. kir. állatorvos izr. és Adler Blanka izr. — Frankel Imre kereskedősegéd izr. és Róthschild Erzsébet izr.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI GÉPGYÁR

VEZÉRKÉPV. RÁCZ FERENCZ, MÉRNÖK, BUDAPEST, V., FALK MIKSA U. 8.

GÉPEINK ELŐNYEI:

LEGKISEBB FOGYASZTÁS, TELJES ÜZEMBIZTONSÁG, GYORS SZÁLLÍTÁS.

MALMOK, IPARTELEPEK — GAZDASÁGOK, VILLANYTELEPEK, RÉSZÉRE LEGJOBB ÜZEMGÉPEK.

Elismertlen előtanú —

DIESEL MOTOROK

BRUMA SZIVÓGÉP FÖLDGÉZ BENZIN

és teljes motorészlepkészletek.

KÖLTSÉGVETÉS MÉRNÖKLATOGATÁS DÍJTALAN.

A Nagykanizsa és környékén lakó főt. papság

szíves figyelmébe ajánlja magát **GYENES ÉS SZABÓ** fúszter- és esemege- kereskedő cég,

mint Nagykanizsán egyetlen katolikus szakmába vágó üzletét. — Raktáron tartjuk csakis a legjobb minőségű fúszter- és esemege-árut, honi és külföldi borokat, likőröket, pezsgőket, sajtokat, halakat, naponta érkező friss fűvágottakat, prágai sonkát, bécsujhelyi veirslit stb. Szíves pártfogást kér **GYENES ÉS SZABÓ** (ezelőtt Marton és Huber) Nagykanizsa, Deáktér 15.

Nagy raktár az összes ásvány- vizekből.

Telefon- szám 91.

Hazánk legelső és legnagyobb

templomberendezési műintézete.

Szobrászat, oltárépítézet, aranyozás és festészet. Templomok stilszerű új berendezése. Oltárok, szószékek, kereszt- kutak, urkoporsók, szobrok, stációképek, gyónószékek és templompadok készítése.

Régi oltárok renoválása, aranyozása és festése.

Templomfestés a legegyszerűbbtől a legművészbib kivitelig. Szegény templomoknak kedvezmény és részlettörlesztés. Munkamegtekintés és megbeszélés végett saját költségemen utazom. Készített munkáim művészi és tartós kivitelű iratok ezreivel bizonyíthatom.

Árjegyzék ingyen és bérmentesen.

LEWISCH ROBERT Szombathely.

